(Nro. 207.)

GAZETA LWOWSKA

W Poniedziałek. Nro. 103. 10. Września 1821.

Uwiadomienie o prenumeracie.

Na gazetę Lwowską przyimuie się prenumerata na kwartał począwszy od 1. Października do ostatniego Grudnia 1821 po ZR. 12 w W. W. Nowi PP. Prenumeratorowie zechcą zamówić prenumeratę teyże gazety ieszcze przed końcem b. m. lub w Expedycyi C. K. Lwowskiego urzędu pocztowego, lub też na stacyiach C. K. poczty.

Wiadomości kraiowe.

Gazeta Salcburska z dnia 24. Sierpnia zawiera co następuie: »Jego Cesarska Mość raczył dnia wczorayszego dać trzecie posłuchanie, poczem oglądał Kościoł katedralny i instytut Urszulanek. — Po południu pracował N. Pan nieprzerwanie w gabinecie. — Wieczorem, wierni mieszkańcy Salcburscy wyrazili uczucia swoie nayłaskawszemu Monarsze wyprawioną przy pochodniach muzyką odgrywaiącą pieśń: »Boże zachoway Cesarza Franciszka« i wznosząc przytem odgłosy: »Niech żyie!« które po całem placu rezydencyi ponawiał Lud temi samemi ożywiony uczuciami. — Dzisiay o godzinie 6 opuścił N. Pan Salcburg; towarzyszyły mu życzenia mieszkańców, poiechał On przez Neumarkt do Seitenstetten. — Nietylko tuteysze ubóstwo lecz i mieszkańcy gór uszkodzeni powodziami w roku teraźnieyszym pocieszyli się dobrodzieystwy Cesarskiemi, a mieszkańcy miasta Salcburga z poruszeniem i wewnętrzną wdzięcznością przypominać sobie będą dnie, w których ukochany ich Monarcha trudnił się nieustannie ich pomyślnością.

Cesarz Jmć, nawykły długoletnie, wierne i gorliwe usługi czynione sobie i kraiowi uznawać i one szczególniey nagradzać, z powodu, że C. K. Minister Stanu i Konferencyi, Karol Hrabia Zichy, w d. 15. Sierpnia r. b. ukończył 50 rok służby dla kraiu, raczył przesłać onemuż ozdobę Król. Węgierskiego orderu S. Szczepana z następuiącym własnoręcznym listem:

Kochany Hrabio Zichy!

W ciągu panowania Moiego tyle miałem dowodów WPana gorliwości w służbie, wyszczególniaiących się talentów i WPana w naytrudnieyszych stosunkach równey czynności i przychylności ku Moiey osobie, iż z rozkoszą korzystam z tey sposobności, którą mi dzień dzisieyszey, kończący WPana 50 letni zawód służby nadarza, abym WPanu okazał Moie zupełne zadowolnienie za długoletnie usługi Mnie i całemu Państwu wyrządzone. Oraz w dowod publiczny, iż uznaię WPana zasługi, przesyłam mu ozdobę bryllantową Moiego Król. Węgierskiego orderu S. Szczepana.

Spodziewam się, że Opatrzność udzieli WPanu ieszcze mnogich lat, a WPana przychylność i niewyczerpana siła w działaniu iest mi rękoymią, iż WPan takowe, iak pierwey na usługach, równie i teraz onychże dobru poświęcisz.

W Lincu d. 15. Sierpnia 1821.

Franciszek, m. p.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Otworzenie nadzwyczaynych Stanów, ma zayść pewnie w przyszłym miesiącu Października. Sądzą, iż takowe nie nastąpi przed d. 15tym.

Istotne przedmioty ich naradzeń będą: prawo karzące i zniesienie nowey taryfy myta, która iuż teraz zupełnie chylący się handel Hiszpański do upadku przywiodła.

Rząd stara się, aby następuiące wybory padły na ludzi umiarkowanych. Przeciwko temu pracuią wszedzie rozszerzone kluby i tak zwane towarzystwa ludu. Życzeniem rządu iest, aby Deputowani wybierani byli z klassy posiadaczów ziemi. Przeciwko temu z całych sił dążą klubiści. Skutek pokaże, iaki spotka los Hiszpaniią w tym względzie.

Naynowsze wiadomości z Mexyku bardzo są niepokoiące. Powstanie wszędzie się sze-

rzy. Guadalaxara, Zacatecas, Valladolida, Guanaxuato i cała prowincyia El Bajo oświadczyły się za Yturbidem, który w początkach Czerwca posuwał się ku stolicy. W całey prowincyi Vera Cruz tylko miasto tego imienia było ieszcze za matką oyczyzną.

W dzienniku Universal z d. 9. z. m. znayduie się pod rubryką: »Lizbona z d. 29. Lipca«, doniesienie, że Jenerał Pepe wsiadł tamże na okręt, i udał się do Londynu, aby z tego punktu środkowege uważał tok wypadkow Europeyskich, i wyglądał prawdziwego czasu, w którymby bohater ten znowu mogł swoią oyczyznę uwolnić.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Król znudzony przeciwnym wiatrem wsiadł z Margrabią Londonderry i licznym orszakiem na d. 12. na okręt parowy, pocztowy *Lightiny* (błyskawica) któremu przy tey sposobności dano imie »*Royal George de fourth*« i popłynął do Holyhead. Tym sposobem osiągnął Król swoy zamiar, aby z powodu śmierci Królowey nieprzybył uroczyście do Dublina, i by się niepokazał, aż w dzień po wyprowadzeniu zwłok Królowey. Tego samego dnia popołudniu o godzinie 5 wylądował Król w Hawth w Irlandyi i w prywatnym powozie udał się do zamku. Król, tak był poruszony oznakami radości ludu, który powziąwszy wiadomość o iego przybyciu licznie się zgromadził, iż od łez niemógł się wstrymać. Obywatel Dubliński, zapewne przyiaciel światła, w zapale swoiego uczucia patryiotycznego widząc nakoniec Monarchę, prosił swoiego ziomka Margrabiego Londonderry, o zniesienie taxy od okien, ten pocisnąwszy serdecznie rękę proszącego, oświadczył, że rzecz tę weźmie pod rozwagę. Król zaś, zaledwie przybył do Dublina pozdrowił osoby zebrane na przyięcie iego w Dublinie w pałacu Königspark tak:

Mości Panowie Milordowie i Moi dobrzy Yeomanry!

»Nie iestem w stanie okazać WPanom Moiego zadowolnienia, nadarzaiącego Mi się z widocznie dobrego przyięcia, które dzisiay przy Moim wylądowaniu odebrałem od Moich Irlandzkich Poddanych. Szczególniey obowiązany iestem WPanom, że Mi towarzyliście aż do drzwi Moiego mieszkania. Niemogę wyrazić uczuć Moich iak sobię życzę. Daleką przedsięwziąłem podróż, zatrzymałem się długo na morzu, oprócz tego zaszły takie okoliczności, które WPanom wszystkim są wiadome. Lepiey iednak niedotykać ich w tey chwili. Zostawiam to dla czułych i szlachetnych serc, aby o Moiem w tym względzie sądzili. Dzień ten iest nayszczęśliwszym ze wszystkich w życiu Moiem. Dawno życzyłem sobie WPanów odwiedzić. Serce Moie zawsze sprzyiało Irlandczykom. Od dnia, gdy pierwszy raz bić poczęło, iuż Irlandyią kochałem. Dzień dzisieyszy stawił Mi dowody, że kochany iestem od Moiego Ludu Irlandzkiego. Stopnie, stan i oznaki honoru są niczem, lecz widzieć; że żyię w sercach Moich poddanych, to Mie czyni nayszczęśliwszym. Jeszcze raz dziękuię WPanom za ich dobroć i żegnam ich. Idzcie WPanowie i czyńcie to, co ia dla WPanów czynić będę. Wychylę za zdrowie WPanów pełny kielich; za pomyślność WPanów spełnię pełną szklankę Irlandzkiego Whisky.«

Od dnia 15. z. m. wziął Dwor żałobę po zmarłey Królowey, większa nawet część publiczności nosi żałobę. Toż samo uczynią Posłowie nasi na Dworach zagranicznych.

Niemcy.

Xiąże Wellington przybył do Moguncyi na d. 19. Sierpnia i dnia następuiącego udał się do Paryża.

Szwecyia i Norwegiia.

Gazety Hamburskie zawieraią następuiące Poselstwo Króla Jmci Szwedzkiego i Norwegskiego do Seymu Norwegskiego.

»Między wszystkiemi ludami są osoby, które same się uszlachetniły. Powszechne mniemanie przenosi łatwo przymioty oyców na dzieci, i ten iest pierwszy początek zaprowadzenia dziedzicznego szlachectwa. W narodach nawet, w których prawo tych przywileiów nie ustanowiło, czciły zawsze ludy te osoby, w których widziały cnoty ich oyców, albo których imiona przypominały im ważne położone dla narodu usługi. Potomkowie rycerzów składali pierwszą u starożytnych szlachtę, równie u naszych Skandynawczyków. Stosownie więc do tey powszechney opinii, utworzono we wszystkich prawie kraiach szlachtę, którey pierwsze zasady zdawały się bydź założone przez samę naturę. Miano ieszcze w tey mierze cel inny. Nagradzaiąc zasługi, wiedziano, iż naylepszym do tego byłoby sposobem dadź zasłudze nagrodę w wywyższeniu, któreby naypoźnieyszym potomkom pamięć wielkich dzieł przypominało i utrzymywało w sercach potomków cnoty ich naddziadów. Przedsięwzięto utworzyć osobną obywatelów klassę, która nayściśleyszym połączona węzłem z narodem, w czasie napadu

przez nieprzyiaciela byłaby iego puklerzem a w czasie pokoiu drzewem, pod którego cieniem inni obywatele przyiemne znaleźć mogli wytchnienie. Odwaga i męztwo potrzebne wodzom, rozsądek i mądrość odznaczaiące prawodawców i sędziów oto są przymioty, które szlachta potomkom swoim przekazywała. Uznano potrzebę nadania szlachcie przywileiów i swobód, dla odznaczenia ich od innych stanów. Szlachcic, dawniey szanowany i czczony, stał się poźniey przedmiotem nienawiści i zazdrości. Uprzywileiowana ta klassa zmnieyszyła się bardzo w Norwegii. Kilka minęło wieków, iak prawie nie miała sposobności uświetnienia się na polu sławy, albo w zawodzie prawodawczym i politycznym. Klassa ta nie iest dostatecznie bogata, ani tyle potężna, ażeby na inne szkodliwy wpływ mieć mogła. Oprocz tego, własność gruntowa obdarzona iest wielu przywileiami, oddzielnemi od przywileiów Szlachty, gdyż bogaci kupcy i ich dziedzice posiadaią ie równie iak oni. — Gdy Stany uznały wynagrodzenie zniesionego szlachectwa, postanowił zatem Król stosownie do życzenia Stanów zatwierdzić uchwałę ich o zniesieniu praw feudalnych. Proponuie przytem Król Stanom ustanowić nowe dziedziczne szlachectwo. Wnosząc on niniejszy proiekt, iedyny w tem ma zamiar nagradzać znakomite przymioty, talenta, i t. d.«

Oznaymił potem Król Stanom, że umyślił ukończyć obrady Seymu dnia 21. Sierpnia.

Król Jegomość sankcyionował uchwałę Seymu znoszącą zawarte w rozporządzeniu z d. 1. Maia 1807 oznaczenie, aby cudziemcy, ieźli iako handluiący zechcą otrzymać prawo obywatelstwa, powinni złożyć kapitał w papierach bankowych.

Kanclerz nadworny, Hrabia Wettersted i Poseł Cesarsko Rossyski, Jenerał Suchtelen, przybyli do Krystyianii.

Księgarz i redaktor Dziennika Narodowego Hielm, z powodu nieprzystoynego, obraźliwego obwinienia w pismie tem umieszczonego, skazany został na dwóchmiesięczne więzienie w domie poprawy, za inną zaś rzecz na ośmiodniowe więzienie o chlebie i wodzie. W innych dwóch sprawach za przestąpienie wolności prassy uznany iest za niewinnego.

Rossyia.

Stosunki handlowe w Odessie podpadną teraz istotney odmianie. Oto iest nadeszłe w tey mierze Cesarskie Rozporządzenie:

»W naypokornieyszem Przełożeniu Ministra Skarbu, przedstawiono Jego Ces. Mości:«

»Przez dogodne położenie miasta Odessy do prowadzenia wielkiego handlu, osobliwie zaś do wywożenia za granicę wszelkich płodów, w które południowe Prowincyie Państwa Rossyyskiego obfituią, podobało się W. C. Mości naywyższem postanowieniem z d. 16. Kwietnia 1817. portowi i miastu Odessy nadadź prawa i swobody handlowe, właściwe portom wolnym. Pozwolenie wprowadzania wszelkich towarów zagranicznych bez przeszkody i bez wszelkiey opłaty cłowey, nie wyymuiąc nawet i tych, których przywóz do Rossyi Taryfą powszechną iest zakazany, wymagało oznaczenia linii graniczney w około miasta i ustanowienia straży cłowych na teyże, któreby z obwodu miasta przepuszczały towary do głębi kraiu tak, iak się po za granice tegoż przepuszczać zwykły. Jak nieodzownem było do zapobieżenia handlowi skrytemu pociągnienie tey graniczney linii i zachowanie wszelkiey surowości nadzoru cłowego w całym obwodzie 24 wiorstw obeymuiącym, tak przecież środki te, stawiaiąc mieszkańców z cudzoziemcami w iedno położenie, okazały się uciążliwemi dla utrzymania związku z sąsiedzkiemi okolicami i utrudniały niezmiernie iazdę tak mieszkańcom samym iako i posiadaczom dóbr w Guberniiach pobliższych a nawet i włościanom, którzy przybywaią licznie do miasta z swoiemi płodami, a z tamtąd znowu z różnemi potrzebnemi dla siebie rzeczami wracaią. Nadto zamknięcie zatok dla rybołowstwa, pływanie po nich czółnami, ścieżki zimowe na tychże dla pieszych i iadących saniami, daley ustawiczne przeglądanie, które urzędnicy cłowi z obowiązku swoiego przedsiębrać muszą i wynikaiące ztąd podróżnych przytrzymywanie, zrodziły powszechne skargi i nieukontentowania. O tem wszystkiem zawiadomił W. C. Mć Gubernator woienny w Chersonie w czasie pobytu W. C. Mci w Woznoszeńsku. Wskutek tego raczyłeś mu W. C. Mć nakazać, aby środki do uchylenia wszystkich z takiem położeniem miasta połączonych niedogodności obmyślił i takowe przełożył.«

»Gubernator woienny po naradzeniu się z dowodcą miasta i nayznakomitszemi Odessy mieszkańcami, nadesłał trzy różne proiekta, z których dwa były za zbliżeniem linii graniczney wolnego portu do miasta z iedney strony lub dwóch, a trzeci, za ograniczeniem nadzoru cłowego, by ten iedynie na towary zagraniczne rozściągał się, a co do płodów Rossyyskich, by takich przeglądanie i przepuszczanie zostawione było samym strażom cłowym.«

»Proiekta, z których żadnemu, sam Gubernator woienny nie nadaie stanowczego pierwszeństwa, mogą wprawdzie poniekąd ułatwić obecne trudności, lecz nigdy całkowicie ich usunąć, a nawet z drugiey strony nie stawiaią dostatecznego bezpieczeństwa w zapobieganiu przemycania towarów.

Kommissyia ceł i handlu, którey poruczyłem rozpoznanie tych proiektów, uważaiąc z położenia portu i miasta: że dopoki miasto w linii graniczney portu wolnego znaydować się będzie, poty żadne urządzenie, ani wyłuszczonych powyżey niedogodności uchylić, ani też skargom o zatrzymywanie podróżnych, z powodu nieodzownego ich przez urzędników cłowych przeglądania, tamy położyć nie może, bo gdyby to przeglądanie tak ścisłe nie było zachowane, nie zabieżonoby szkodliwym skutkom przemycania — przeto za rzecz potrzebną uznała, aby tak teraźnieysze, iak i dawnieysze urządzenia zagranicznych wolnych portów Europeyskich wziąć na pomoc i pod rozwagę, i z przepisów, których pożyteczność, doświadczenie w podobnych portach zagranicznych sprawdziło, z mieyscowemi stosunkami Odessy porownanych, wziąć te za prawidło, które nayzdolnieyszemi okażą się do nastręczenia portowi i miastu korzyści, iakich się spodziewaią z nadanych im praw i swobod handlowych, portowi wolnemu właściwych.«

»Istotne prawo portu wolnego, iest pozwolenie dla wszystkich iakiegobądź Narodu kupców zagranicznych, iż doń przybywać, tam swoie towary bez różnicy składać i przedawać a gdyby ich nie sprzedali, bez opłaty cła przywozowego i wychodowego, na odwrót one wyprowadzać mogą.«

»Prawo to przynależy właściwie Portowi wolnemu, chociaż w wielu zagranicznych portach tego rodzaiu mniey więcey, bądź przez zakaz wprowadzania niektórych artykułów, bądź przez podwyższenie umiarkowanego cła na innych, bądź nakoniec przez nakaz zwyczaiów cłowych, ograniczanem bywa. Co do podwyższenia akcyzy od konsumpcyi, która używa się na potrzeby miasta, takowe uznane iest wszędzie ku utrzymaniu składów i kwarantanny.«

»Ze wszystkich wolnych portów służy Genua za przykład naywiększey dogodności dla mieszkańców miasta i wolności handlu. W nim płacą tylko od towarów dla użytku miasta przeznaczonych 12/100 cła od ceny, a wszystkie inne złożone bywaią w osobnych murem opasanych składach, które oddzielną stanowią dzielnicę, portem wolnym (*Porto franco*) zwaną.«

»Takie ograniczenie Portu wolnego na iedną dzielnicę obeymuiącą same tylko składy, może w miarę mieyscowego położenia Odessy i iey portu, posłużyć za iedyny środek do uchylenia trudności uciskaiących teraz mieszkańce (ponieważ cały dozor cłowy skupiony będzie w iedney dzielnicy) i do zapobieżenia, by żadne towary zagraniczne bez opłaty cła do miast w głębi Państwa Rossyyskiego, z uszczerbkiem przychodów cłowych, przemysłu handlowego i wznoszących się rękodzielni, prowadzone nie były.«

»Kommissyia ceł i handlu, rozpoznawszy z uwagą wszystkie stosunki takowego urządzenia, przełożyła mi przepisy, podług których urządzenie to może bydź zaraz do skutku przywiedzione.«

»Co do mnie, uważaiąc, że z uchyleniem uciążliwości, na które mieszkańcy Odessy uskarzaią się, prawo temu miastu nayłaskawiey nadane w całey swoiey mocy utrzymanem zostanie, niemniey zgadzaiąc się ze zdaniem Kommissyi, aby dla wszystkich towarów zagranicznych do Odessy prowadzonych, wyznaczona była osobna dzielnica i aby wszystkie towary morzem przybywaiące, na mocy postanowienia z r. 1817. od opłaty cła wchodowego Taryfy powszechney wolne, po wytrzymaney kwarantannie, bez dozoru cłowego i bez podawania nakazanych deklaracyy, do niey wpuszczane były — mniemam bydź powinnością moią, ułożone przez Kommissyią przepisy, celem przyprowadzenia proiektu do skutku, podać W. C. M. do naywyższego zatwierdzenia. W przepisach tych zostawuie się na korzyść miasta przychód z mieyskiego cła konsumowego Taryfy powszechney z r. 1819. a to w celu dźwignienia dochodów miasta, które iuż dziś na opędzenie iego potrzeb nie wystarczaią. Przyprowadzeniem tych przepisów do skutku, utrzymane zostaną swobody i prawa portu wolnego nienaruszalnie i bez zrządzenia mieszkańcom Odessy równie iak i wszystkim sąsiedzkim Guberniom tych uciążliwości, którym teraz podlegaią. Cło konsumowe posłuży mieszkańcom, względnie innych nie tak prędko rozdzielnych podatków za ulgę, a miasto będzie miało dostatnieysze środki do zaspokoienia swoich potrzeb; nadto, ustaną wydatki łożone dotąd na utrzymanie rowów i grobli, a nadzor urzędu cłowego, by towary bez opłaty cła do kraiu przemycane nie były, ograniczony będzie tylko w murach Portu wolnego.

(*Dokończenie nastąpi*).

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.